

**JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON
SISÄISEN RAHANJAON PERIAATTEET
VUOSIKSI 2013 - 2020**

Hyväksytty yliopiston hallituksen kokouksessa 5.6.2012, päivitetty 24.9.2014

1 JOHDANTO

Yliopiston hallitus on hyväksynyt yliopiston sisäisen rahoitusmallin 5.6.2012 rahoituksen jakamisen suuntaviivoiksi vuosille 2013-2020. Rahoitusmalli sisältää suuntaviivat rahoituksen kohdentamiselle ja sisältää OKM:n rahoitusmallin ohjausvaikutuksen.

Päälinjausten muuttaminen edellyttää hallituksen käsittelyä, mutta rehtori päättää yksityiskohtaisesta soveltamisesta.

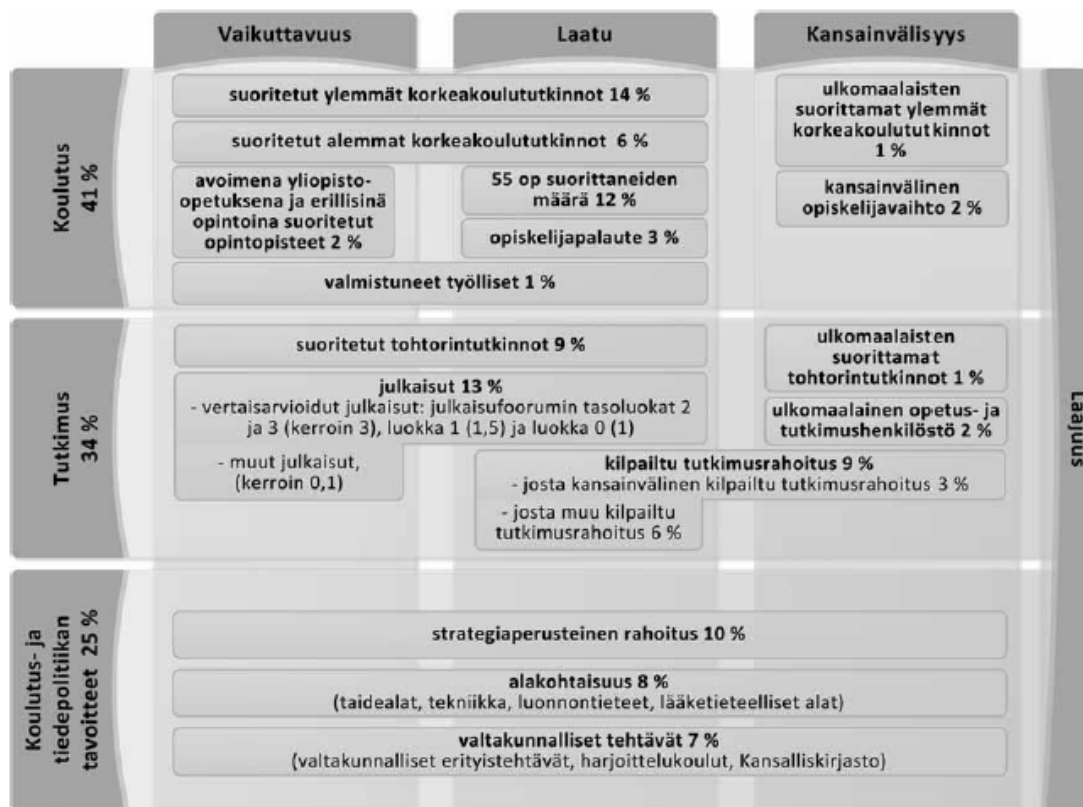
2 VALTAKUNNALLINEN RAHOITUSMALLI

Valtakunnallisen rahoitusmallin tavoite on asetettu vuoteen 2020, jolloin päättyy toinen yliopiston seuraavista nelivuotisista sopimuskausista. Valtakunnallisen mallin tavoite-tilaksi asetettiin laadukkaampi, vaikuttavampi, tehokkaampi, profiloituneempi ja kansainvälisempi yliopistolaitos, jota uuden rahoitusmallin on tuettava. Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan uusi malli korostaa ensisijaisesti laadun ja vaikuttavuuden merkitystä.

Valtakunnallinen malli painottaa voimakkaasti julkaisuja sekä huomioi opintoprosessin kehittämisen ja sujuvuuden. Kansainvälistyminen tulee myös monella tavalla huomioiduksi. Tutkintotavoitteet eivät muodosta enää rahoituskriteeriä.

Mallissa on kolme pääosiota: koulutus, tutkimus sekä muut koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteet. Koulutuksen ja tutkimuksen perusteella jaetaan yhteensä 75 % yliopistojen perusrahoituksesta, ja koulutus- ja tiedepoliittisten tavoitteiden perusteella jaetaan 25 %. Ministeriö kohdistaa rahoituksen yliopistolle yhtenä kokonaisuutena. Rahoituksen sisäisestä jaosta päättää yliopisto.

Kuva 1: Valtakunnallinen rahoitusmalli

3 YLIOPISTON SISÄINEN RAHOITUSMALLI

3.1 Yleistä

Yliopiston sisäinen rahoitusmalli kohdistuu siihen rahoitukseen, jonka hallitus vuosittain antaa talousarviossa rehtorin jaettavaksi. Yliopiston rahoitusmallilla tarkoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön osoittaman yliopistolain mukaisen rahoituksen kohdentamista. Muuta rahoitusta ohjataan erillisillä päätöksillä.

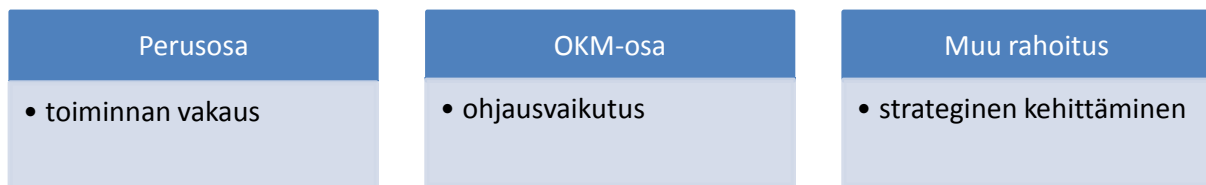
Mallin tavoitteena on yliopiston strategian mukaisen kehityksen tukeminen ja riittävän vakauden turvaaminen pitkäjänteiselle tutkimus- ja koulutustoiminnalle. On tärkeää, että yliopiston sisäinen rahoitusmalli noudattaa riittävässä määrin valtakunnallista rahoitusmallia, jotta siihen rakennetut ansaintaperiaatteet saadaan siirtymään yliopiston sisäiseen ohjaukseen. Mallin periaatteita tulee noudattaa mahdollisimman pitkälle myös tiedekuntien sisäisessä ohjauksessa. Mallin rinnalle ei pidä rakentaa esimerkiksi koulutuksen osa-alueelle erillisiä kokonaisuuksia varten opintopistepohjaista sisäistä kauppaa.

Mallissa yhteisille tilakustannuksille varataan tarvittavat määrärahat ennen rahoituksen yksikkökohtaista jakamista ja että opetustilojen käytöstä ei laskuteta käyttäjiä. Uudisrakentamisen yhteydessä tarvittavien väistötilojen vaikutus yksiköille ratkaistaan tapauskohtaisesti. Tärkeää kuitenkin on, että tilojen hallintakäytäntöjä kehitetään systemaattisesti tukemaan kokonaistaloudellista tilojen käyttöä.

3.2 Rahoitusmallin rakenne

Mallin mukaan jaettava rahoitus jaetaan kolmeen osaan: toiminnan vakautta turvaavaan perusosaan, opetus- ja kulttuuriministeriön mallin ohjausvaikutuksen siirtävään, okm-malliosaan sekä strategisen kehittämisen edellytykset tarjoavaan muu rahoitus -osaan.

Kuva 2: Rahoitusmallin rakenne

Yksiköille kohdennettava rahoitus tulee jakaantumaan eri tavoin kunkin yksikön profiiliin mukaisesti. On tärkeää, että mallin ohjausvaikutus siirtyy myös tiedekuntien sisäiseen rahanjakoon.

Uuden rahoitusmallin perusrakenteeksi työryhmä ehdottaa:

1. perusosa, joka sisältää
 - a. laajuusosan
 - b. yliopiston yhteiset kulut
2. okm -osa, joka noudattaa soveltuvin osin ministeriön uutta koulutus- ja tutkimusosiota rahoitusmallia
3. muu rahoitus, joka sisältää
 - a. strategisen rahoituksen, joka sisältää varsinaisen strategisen rahoituksen lisäksi
 - i. infrastruktuurirahoituksen
 - ii. tohtoriohjelmat

- iii. tutkimuksen huippuyksiköt
- b. valtakunnalliset tehtävät ja harjoittelukoulu

3.3 Perusosa

Perusosa noudattaa periaatteiltaan aikaisempaa laajuustekijää. Toisin sanoen siihen voidaan tehdä tarvittaessa muutoksia erillisinä päätöksinä, joiden tulee olla strategiaa tukevia. Perusosan suuruuteen voivat vaikuttaa merkittävät muutokset muun muassa yksikön painoalassa ja profiilissa, opettaja- ja tutkijahenkilötyövuosissa, tilakustannuksissa ja merkittävässä infrastruktuureissa. Samoin pitkäkestoisimmat strategiset kohdennukset tehdään perusosaan.

Tässä kokonaisuudessa on olennaista, että yliopistossa lasketaan ja raportoidaan vuosittain, millä toiminnalla ja kuinka paljon valtakunnallinen malli tuottaa rahoitusta yliopistolle. Valtakunnallisen rahoitusmallin tavoin tässä mallissa ei tutkintokohtaisia kertoimia pidetä tarkoituksenmukaisina.

Aikaisempien rahoitusmallien ns. yhteiset menot pienenevät Yliopistopalveluiden perusosaan sisällytetään yhteisesti maksetut kulut kiinteistömenoja sekä rehtorin ja hallituksen kuluja lukuun ottamatta.

Yhteisiin kiinteistömenoihin budjetoidaan niiden tilojen kustannukset, joiden kohdentaminen yksiköille ei ole tarkoituksenmukaista (yhteiset opetus- ja kokoustilat, varastot ja vastaavat, liikuntasalit sekä ulkopuolisille vuokratut tilat) sekä sellaisten hankintojen ja korjausten kustannukset, jotka eivät kuulu yksiköiden tai Suomen Yliopistokiinteistöt Oy:n vastattaviksi. Samoin yhteisiin menoihin varataan kansainvälisen liikkuvuuden määräraha.

Tämä rahoitusmalli ei oikaise tiloista aiheutuneita eikä muita vastaavia yksiköstä riippumattomia kustannuksia (suojelurakennukset jne.). Tiloihin liittyvät erityiskysymykset hoidetaan kunkin yksikön perusosaan erillispäätöksillä.

3.4 Okm -osa

Okm-osassa yliopiston sisäiseen rahoitusmalliin sisällytetään valtakunnallisen rahoitusmallin koulutus- ja tutkimusosiot. Mallin mittarit siirretään sisäiseen rahoitusmalliin sellaisenaan lukuun ottamatta ylempiä ja alempia korkeakoulututkintoja sekä läpäisyä, joiden kunkin osuudesta leikataan sivuainekoulutuksen opintopisteperusteiseen ansaintaan noin 20%. Näiden em. täsmennysten lisäksi koulutusosiossa yliopisto ei ota vielä tässä vaiheessa huomioon opiskelijapalautetta. Sivuainekoulutus lasketaan muiden tiedekuntien opiskelijoille annettujen opintopisteiden lukumääränä siten, että muualla suoritettavat korvatut opintosuoritukset lasketaan mukaan 15 %:sti. Opintopis-

teen hinta on sama kaikessa koulutuksessa. Tavoitteena on, että mallin avulla tiedekuntia voidaan kannustaa sivuainekoulutuksen järjestämiseen rinnastamalla kaiken peruskoulutukseen liittyvän toiminnan ansainnaltaan samanarvoiseksi. Koulutuksen tulos rahoitetaan täten siis sekä opintopisteillä sekä tutkinnoilla. Malliin muodostuu koulutusinsentiivi: tiedekuntien edun mukaista on saattaa tutkinnot loppuun ja sivuaineopintojen tarjoaminen on kaikkien yksiköiden edun mukaista. Malliin sisältyvät tutkinnot, suoritukset yms. lasketaan kolmen vuoden keskiarvoina.

Tohtorin tutkinnoista ei pisteosuutta eroteta, vaan osuus jaetaan kokonaisuudessaan suoritettujen tutkintojen perusteella.

Avoimen yliopisto-opetuksen rahoitus määräytyy suoritettujen opintopisteiden perusteella siten, että laskennassa otetaan huomioon omat opintopisteet, yhteistyöoppilaitoksissa suoritettut opintopisteet sekä yliopiston omien opiskelijoiden opintopisteet rehtorin erikseen päättämistä opintokokonaisuuksista. Avoimen yliopiston opiskelijoille vahvistetaan yleiskustannushinta. Rehtorin erikseen päättämistä opintokokonaisuuksista korvataan myös opintomaksu.

Erilliset opintojen rahoituksen laskentaperusteena on suoritettut opintopisteet, ja yksikköhintana on sivuaineopintopisteen hinta.

Yliopiston johtaminen ja ohjaus edellyttävät sisäisiä tutkintotavoitteita. Tiedekunta-kohtaisille tutkintotavoitteille ei aseteta valtakunnallisesta menettelystä poiketen leikkureita. Näin saadaan varmistetuksi, ettei yliopiston sisälle synny koko yliopiston kannalta epätervettä toimintaa tutkintotavoitteiden täyttymisen seuraamisessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa valtion liikuntabudjetista liikuntatieteellistä tutkimusta Suomen Akatemian hallintorakenteiden ulkopuolella, mutta Akatemian käytänteitä tiukasti seuraten. Tätä kautta saatu tutkimusrahoitus rinnastetaan mallissa Suomen Akatemialta saatuun rahoitukseen.

3.5 Muu rahoitus

3.5.1 Strateginen rahoitus

Hallitus osoittaa vuosittain rehtorille strategisen rahoituksen osuuden päättäessään yliopistolain (558/2009) 14 §:n mukaisesti yliopiston talousarviosta. Strateginen rahoitus kohdennetaan rehtorin päätöksellä yliopiston strategian, toiminnan ja talouden keskeisten tavoitteiden sekä ohjauksen periaatteiden mukaisesti yliopiston strategiseen kehittämiseen.

Rehtorin päätökset strategisesta rahoituksesta tehdään vuosittain. Rahoitus voi olla yksi- tai useampivuotista.

Rehtori voi päätöksellään delegoida koulutusneuvoston, tiedeneuvoston ja yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen neuvoston jakamaan osan strategisesta rahoituksesta strategiatavoitteita tukevaan toimintaan barometrien perusteella laadittujen arviointien sekä muun selvitys-/valmistelutyön pohjalta.

Varsinaisen strategisen rahoituksen lisäksi tähän osioon sisältyy myös infrastruktuuri-, tutkijakoulu- ja tutkimuksen huippuyksikkö -rahoitukset.

3.5.1.1 Infrastruktuurirahoitus

Infrastruktuurirahoituksen ensisijainen tavoite on edistää yliopiston tutkimus-, innovaatio- ja infrastruktuuriohjelman 2012-2017 sekä yksikkökohtaisten investointisuunnitelmien toteutumista.

Infrastruktuuri-/investointipäätökset toteutetaan yksiköille kohdistettavina investointivaltuuksina ja rahoitus mitoitetaan jatkovuosille suunnitelman mukaisten poistojen rahoittamiseen. Investoinneilla tarkoitetaan kalliita tutkimuslaitteita, tutkimusympäristöjä, tietovarantoja tai muuta tutkimukseen liittyvää infrastruktuuria ja sen ylläpitoa. Normaalit tutkimusmenot (työasemat, tilastoaineistot, tavanomaiset ohjelmistot ja muut tutkimukseen tarvittavat tavanomaiset materiaalit) eivät kuulu investointisuunnitelmaan, vaan ne sisällytetään yksikön rahoituksen perusosaan.

3.5.1.2 Tutkijakoulurahoitus

Opetus- ja kulttuuriministeriön erillinen tohtoriohjelmarahoitus on päättynyt. Rehtori päättää tohtorikoulutukseen osoitetun rahoitustason ja rahoituksen kohdentamisesta tiedekunnille vararehtorin ja yliopiston tutkijakoulun johtoryhmän valmistelun pohjalta.

3.5.1.3 Tutkimuksen huippuyksiköt

Strategiseen rahoitukseen sisällytetään tutkimuksen huippuyksiköiden omarahoitusosuus Suomen Akatemian kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti.

3.5.2 Valtakunnalliset tehtävät ja harjoittelukoulu

Valtakunnalliset tehtävät rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriöstä saadun määrärahan mukaisesti. Ministeriön esitys yliopiston valtakunnallisiksi tehtäviksi sopimuskaudella 2013 – 2016 sisältää:

1. Soveltavan kielentutkimuksen keskus (sis. yleiset kielitutkinnot, Nordbas-yhteistyö, kielikoulutuspolitiikan valtakunnallinen t&k-toiminta)
2. Kokkolan yliopistokeskus
3. KTL ja ohjausalan valtakunnallinen osaamiskeskus
4. Kiihdytinlaboratorio
5. Viittomakielen opetus ja tutkimus
6. Koulutuksen talous
7. Harjoittelukoulu

Valtakunnallisten tehtävien rahoitus kohdennetaan lyhentämättömänä kyseisen tehtävän suorittamiseen.

Erillislaitokset

Erillislaitokset eivät sellaisenaan sovellu tiedekunnille rakennettuun ansaintaperusteiseen rahoitusmalliin, vaan niitä pitää käsitellä kutakin erikseen ottaen huomioon kunkin erillislaitoksen tehtävä.

Kielikeskuksen, kirjaston ja yliopistopalveluiden rahoituksesta osa koostuu ns. yleiskustannusosuudesta. Yleiskustannusten henkilöstövolyyymiin kytketyt yleiskustannukset lasketaan aikaisemmista rahoitusmalleista poiketen henkilöstömenojen (ml apurahat) perusteella. Opiskelijavolyymien ja kielikeskuksen opetuksen laskenta ja vyörytys toteutetaan opiskelijoiden ja opintopisteiden lukumäärän perusteella. Rehtori päättää vuosittain sovellettavista henkilöstö-, opiskelija- ja kieliopintopistevyörytysten yksikköhinnoista.

On tärkeää, että erillislaitokset kiinnittävät entistä enemmän huomiota toimintansa suuntaamiseksi valtakunnallisen rahoitusmallin ansaintalogiikan mukaisesti ja ohjaavat palvelurakennettaan yliopiston kokonaisedun näkökulmasta säästöjä synnyttäväksi.

Liitteenä erillislaitosten rahoituksen muodostuminen

Liite

Erillislaitokset:

Agora Centerin rahoitus muodostuu perusosasta ja sisäisen rahoitusmallin okm-osan mukaisesti saatavasta rahoituksesta

Avoim yliopisto. Avoim yliopisto rahoitetaan ensisijaisesti suoritetuilla opintopisteillä. Rahoitus saadaan valtakunnallisen mallin avoimen yliopiston ja erillisten opintojen osiosta. Avoimella yliopistolla on perusosa.

Kirjasto rahoitetaan pääsääntöisesti perusosalla ja yleiskustannuksilla. Kirjaston toimintaan vaikuttavat myös muut asiat kuin yliopiston volyyymi, ja sen rahoituksen kehittymistä tulee seurata suhteessa yliopiston rahoitukseen. **Kokkolan yliopistokeskus Chydenius** soveltuu koulutus- ja tutkimustoimintansa osalta sisäiseen rahoitusmalliin. Lisänä yliopistokeskuksella on erityisesti aluetoimintaan osoitetut valtakunnallisen tehtävän rahoitus sekä alueelta saatava rahoitus.

Koulutuksen tutkimuslaitos. Rahoitus muodostuu perusosasta, valtakunnallisen tehtävän rahoituksesta ja sisäisen rahoitusmallin okm-osan mukaisesti saatavasta rahoituksesta kuten julkaisuista ja tutkimusrahoituksesta.

Tiedemuseo rahoitetaan käytännössä pelkästään perusosalla.

Yliopiston kielikeskus. Rahoitus sisältää perusosan ja opintopisteperusteisesti määräytyvän yleiskustannusosan.

Yliopistopalvelut rahoitetaan perusosalla ja yleiskustannusrahoituksella.